

Обобщение на информацията от отчетните данни на общините за финансовото им състояние към края на третото тримесечие на 2024 г.

Анализът на данните в края на третото тримесечие на 2024 г., спрямо края на 2023 г., както и спрямо същия период на 2023 г., показва следното:

Показатели за финансова самостоятелност

Делът на приходите в общите постъпления за страната е 26,28%, спрямо 26,85% в края на 2023 г., като спада спрямо същия период на миналата година – 30,11%. Броят на общините, които отчитат дял на приходите от общите постъпления по-висок от стойността на показателя за страната, е 43, спрямо 50 в края на месец септември 2023 г., при 44 общини към края на предходната година.

Делът на покритие на разходите за местни дейности с приходи за страната нараства до 77,81%, спрямо 74,08% в края на миналата година. Стойността на показателя намалява спрямо същия период на миналата година, когато е била 86,49%, като 54 общини постигат резултат над стойността за страната (41 са към същия период на миналата година и 45 – към края на 2023 г.).

Приходите превишават разходите за местни дейности към края на тримесечието при 7,17% от общините, или 19 общини. През същия период на миналата година този брой е бил 23, а към края на 2023 г. – общините са 9.

Показатели за финансова устойчивост и ефективност

- Бюджетното салдо спрямо общите постъпления по отчет – стойността на показателя за страната към края на третото тримесечие на 2024 г., е 4,60% (2,79% към същия период на миналата година и 1,64% в края на 2023 г.). Броят на общините, отчитащи резултат над средния, е 94, 83 са към края на третото тримесечие на 2023 г. и 150 – към края на 2023 година. Бюджетното салдо на общините на национално ниво е положително в размер на 465,2 млн. лв., поради което и делът му от общите постъпления е положителна величина.
- Общият размер на общинския дълг към 30.09.2024 г. е 1 747,2 млн. лв., като нараства със 198,2 млн. лв. спрямо същия период на миналата година и намалява с 23,3 млн. лв. спрямо края на 2023 г. Средното за страната равнище на размера на дълга, като процент от планираните приходи, изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности е 43,46 % (при 46,58 % към края на предходната година и 40,65 % година по-рано). Общините използват дългосрочни заеми както за съфинансиране на европейски проекти и програми, така и за реализирането на значими инвестиционни проекти. Важен показател, който е индикатор за финансова дисциплина в общината, не е размерът на дълга като обща сума, а дали погашенията по него са правилно планирани и бюджетно разчетени, така че да не превишават фискалното правило по чл. 32, ал. 1 от Закона за публичните финанси (ЗПФ).
- Към края на наблюдавания период размерът на просрочените задължения по бюджетите на общините е 122,1 млн. лв., като нарастват с 27,3 млн. лв. спрямо месец септември 2023 г., като същевременно намаляват с 36,1 млн. лв. спрямо размера към 31.12.2023 г. Делът на просрочените задължения от планираните приходи и планираната изравнителна субсидия на национално равнище към септември 2024 г. спада до 3,04 %, при 4,16 % в края на предходната година. Броят на общините с този показател над средното равнище за страната е 60 към 30.09.2024 г., при 67 към края на 2023 година и 64 – година по-рано.

- Население на един общински служител – стойността на показателя за страната е 264 към края на месец септември 2024 г., при 265 към 30.09.2023 г. и също толкова към края на 2023 година. Общините със стойност на показателя над стойността за страната са 45 към края на текущото тримесечие.
- Делът на разходите за заплати и осигуровки в общите разходи е 57,08%, като за същия период на миналата година и към края на 2023 г. е съответно 55,52% и 54,76%. Общините със стойност на показателя над стойността за страната са съответно 166 при 157 за същия период на миналата година и 156 към края на 2023 година.

Показател за инвестиционна активност - дял на капиталовите разходи в общите разходи

Към края на текущото тримесечие при общините се наблюдава слаба инвестиционна активност – 13,59%, като тя намалява с 1,43 процентни пункта, в сравнение с данните към края на 2023 г., когато стойността на този показател за страната е 15,02%. Инвестиционната активност за страната се подобрява минимално спрямо същия период на миналата година – 12,98%.

Броят на общините, които имат дял на капиталовите разходи по-висок от стойността на показателя за страната в края на третото тримесечие на 2024 г., е 129 при 144 за същия период на миналата година и 146 – към края на 2023 година.

Други показатели за финансовото състояние на общините

- Наличните в края на септември 2024 г. задължения за разходи към годишния размер на разходите на общините са 3,1% (6,3% към 31.12.2023 г.). Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 80 (52 към края на 2023 г.). Към 30.09.2024 г. в 7 общини задълженията за разходи към годишния размер на разходите превишава 15 на сто (при 15 общини към края на 2023 г.).

Общини с най-голям дял на задълженията за разходи, спрямо годишните разходи:

Септември	28,5%
Белоградчик	23,1%
Доспат	20,8%
Велинград	19,4%
Струмьяни	18,9%

- Наличните в края на септември 2024 г. поети ангажименти за разходи по бюджета на общината към годишния размер на разходите на национално равнище са 42,6 % (52,4 % към 31.12.2023 г.) по данни от сборните оборотните ведомости на общините. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, е 116, при 71 към края на предходната година. Към 30.09.2024 година в 85 общини размерът на поетите ангажименти за разходи към годишния размер на разходите превишава 50 на сто.

Общини с най-голям дял на поетите ангажименти за разходи, спрямо годишните разходи:

Бяла (обл. Варна)	238,3%
Минерални Бани	209,7%
Опан	202,0%
Опака	148,9%

Антон	131,4%
-------	--------

- Делът на просрочените задължения по бюджета от годишния размер на разходите на национално равнище към края на третото тримесечие спада до 0,8 %, при 1,3 % към края на предходната година. Броят на общините, превишаващи средните нива за страната, намалява до 57 (64 към 31.12.2023 г.). Към края на третото тримесечие на 2024 г. общините с просрочени задължения, които превишават 5 на сто от годишния размер на разходите, са 14, докато към края на миналата година те са 21.

Общини с най-голям дял на просрочените задължения, спрямо годишните разходи:

Велинград	21,0%
Белоградчик	19,6%
Доспат	18,8%
Струмяни	16,5%
Пазарджик	11,3%

- Общините с отрицателно бюджетно салдо към края на третото тримесечие на 2024 г. са 118 (за сравнение – към 31.12.2023 г. са 134), като най-голям дефицит се отчита в следните общини:

	/лв. /
Перник	-10 831 228
Ветрино	-7 205 557
Царево	-7 064 838
Поморие	-7 015 075
Кърджали	-6 766 811

ОБЩИНИ С ФИНАНСОВИ ЗАТРУДНЕНИЯ

За общините, за които въз основа на данните от годишните отчети за касово изпълнение на бюджетите на общините, оборотните ведомости и информацията в Регистър общински дълг и по чл. 5а от Закона за местните данъци и такси към края на 2023 г. се установи, че отговарят на три и повече от критериите по чл. 130а, ал. 1 от ЗПФ и са определени съгласно тази законова разпоредба като общини с финансови затруднения, данните за финансовото състояние към 30.09.2024 г. са следните:

Просрочените задължения по бюджета са в размер на 42,7 млн. лв.

Спрямо същия период на миналата година размерът на просрочените им задължения се е увеличил общо с 5,8 млн. лв. в резултат на увеличението в 8 от тях със 7,0 млн. лв. и намалението в 3 общини общо с 1,2 млн. лв. Спрямо края на 2023 г. се наблюдава намаление на просрочените задължения с 11,3 млн. лв., като намаление в общ размер на 11,4 млн. лв. е отчетено при 10 общини, а при 1 община е отчетено увеличение в размер на 0,1 млн. лв.

Една община не отчита просрочени задължения за наблюдаваните периоди.

Задълженията за разходи по бюджета са в размер на 89,7 млн. лв.

Размерът на задълженията за разходи на общините с финансови затруднения се е увеличил, спрямо същия период на миналата година, с 15,3 млн. лв. (при 7 общини увеличението е с

16,8 млн. лв., а при 5 намалението е общо с 1,5 млн. лв.). Спрямо края на 2023 г. намалението в размера на задълженията е 7,4 млн. лв., като е реализирано в резултат на намаление с 8,5 млн. лв. в 8 общини и увеличение с 1,2 млн. лв. в 4 общини.

Поетите ангажименти са в размер на 338,1 млн. лв.

Поетите ангажименти са се увеличили със 164,0 млн. лв., спрямо същия период на миналата година, което е в резултат на увеличението при всички 12 общини. Спрямо края на 2023 г. се наблюдава увеличение със 135,1 млн. лв., произтичащо от увеличение при 10 общини в размер на 138,1 млн. лв. и намаление при 2 общини в размер на 3,0 млн. лв.

За третото тримесечие на 2024 г. нито една община не изпълнява план за финансово оздравяване, за целите на изпълнението на който е отпуснат временен безлихвен заем по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ.

Към 30.09.2024 г. остатъчният размер на дължимите временни безлихвени заеми, предоставени по чл. 130ж, ал. 1 от ЗПФ. на общините с приключила процедура по финансово оздравяване през 2022 г. – Неделино и Чепеларе, при които крайният срок за погасяване на заемите е приключил, е 1,1 млн. лв.

/в лева/

Код по ЕБК	Община	Дата на отпускане на заема	Краен срок на погасяване	Размер на предоставения безлихвен заем	Остатъчен размер на заема към крайния срок за погасяване	Остатъчен размер на заема към 30.09.2024 г.
7107	Неделино	03.07.2020 г.	01.12.2022 г.	3 000 000	3 000 000	769 300
7110	Чепеларе	24.04.2020 г.	01.12.2022 г.	2 500 000	2 500 000	353 400
Общо:				5 500 000	5 500 000	1 122 700

На основание чл. 106 от ЗПФ Министерството на финансите прихваща невъзстановените заеми на общините Неделино и Чепеларе с подлежащите им на отпускане средства за целева субсидия за капиталови разходи съгласно чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г. Прихванатите средства са в размер на 2,2 млн. лв., от които за община Неделино 1,1 млн. лв. и за община Чепеларе 1,1 млн. лв.

ПРОСРОЧЕНИ ЗАДЪЛЖЕНИЯ

Просрочените задължения на общините към 30.09.2024 г. са в размер на **123,6 млн. лв.**, в т.ч. по бюджета на общините – **122,1 млн. лв.**

Просрочените задължения по бюджетите на общините са формирани от 108 общини (40,8 % от общия брой общини), 157 общини завършват третото тримесечие на 2024 г. без просрочени задължения в бюджета. Сравнено със същия период на миналата година, намаление на просрочените задължения отчитат 20,0 % (53 общини), като общият размер на реализираното от тях намаление е близо 14,0 млн. лв. За същия период 56 общини (21,1 % от всички) увеличават просрочените си задължения в рамките на една година общо с 41,4 млн. лв.

В делегираните от държавата дейности просрочените задължения са в размер на 6,9 млн. лв. и съставляват около 5,7 % от размера на просрочените задължения по бюджетите на общините.

Размерът на просрочените задължения по бюджетите по области е, както следва:

Област	Септември 2023 г.	Декември 2023 г.	Септември 2024 г.	Изменение Септември 2024 г. - Септември 2023 г.	Изменение Септември 2024 г. - Декември 2023 г.
	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./	/лв./
Благоевград	12 499 543	15 673 616	8 312 882	-4 186 661	-7 360 734
Бургас	2 484 156	3 075 435	4 994 632	2 510 476	1 919 197
Варна	502 116	1 542 654	1 264 062	761 946	-278 592
Велико Търново	1 454 037	2 822 427	2 784 189	1 330 152	-38 238
Видин	5 566 055	5 326 769	5 065 696	-500 359	-261 073
Враца	2 814 980	3 161 174	3 038 809	223 829	-122 365
Габрово	2 051	349 259	2 051	0	-347 208
Добрич	1 871 475	2 722 512	1 544 286	-327 189	-1 178 226
Кърджали	7 107 767	8 105 107	8 117 443	1 009 676	12 336
Кюстендил	3 493 566	4 306 163	5 200 848	1 707 282	894 685
Ловеч	0	5 023 754	0	0	-5 023 754
Монтана	1 544 101	2 612 249	2 271 886	727 785	-340 363
Пазарджик	27 367 545	55 797 969	45 050 320	17 682 775	-10 747 649
Перник	4 187 246	6 077 726	3 891 884	-295 362	-2 185 842
Плевен	185 713	249 509	361 681	175 968	112 172
Пловдив	2 450 692	9 715 791	3 724 183	1 273 491	-5 991 608
Разград	233 825	914 166	217 110	-16 715	-697 056
Русе	16 487	16 487	59 060	42 573	42 573
Силистра	3 211 155	2 219 421	6 090 758	2 879 603	3 871 337
Сливен	58 459	20 940	18 290	-40 169	-2 650
Смолян	12 021 100	13 683 288	10 150 894	-1 870 206	-3 532 394
София - град	567 953	5 258 729	4 058 226	3 490 273	-1 200 503
София	2 506 589	3 683 930	2 122 803	-383 786	-1 561 127
Стара Загора	1 420 430	3 745 091	2 307 581	887 151	-1 437 510
Търговище	16 608	413 739	275 251	258 643	-138 488
Хасково	1 192 358	1 680 600	1 192 521	163	-488 079
Шумен	31 733	22 638	0	-31 733	-22 638
Ямбол	11 894	11 894	11 894	0	0
Общо	94 819 634	158 233 037	122 129 240	27 309 606	-36 103 797

В сметките за средства от Европейския съюз (СЕС) и в другите сметки и дейности просрочените задължения са 1,5 млн. лв., или 1,2 % от общия размер на просрочените задължения на общините.

Общата сума на просрочените задължения на общините намалява с приблизително 35,2 млн. лв., спрямо края на 2023 г., но е по-висока с 27,6 млн. лв. спрямо същия период на миналата година.

Динамиката в размера на просрочените задължения по бюджетите на общините е както следва:

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2017 г.	146,1
31.12.2018 г.	122,2
31.12.2019 г.	171,8
31.12.2020 г.	127,8
31.12.2021 г.	118,7

Към дата:	Размер на просрочените задължения по бюджетите на общините в млн. лв.
31.12.2022 г.	91,0
31.12.2023 г.	158,2
31.03.2024 г.	125,5
30.06.2024 г.	106,1
30.09.2024 г.	122,1

НАЛИЧНИ СРЕДСТВА

Към 30.09.2024 г. общините отчитат налични средства в размер на 3 021,9 млн. лв., от които 2 704,0 млн. лв. отчетени по бюджетите, 135,3 млн. лв. в сметките средства от Европейския съюз и 182,6 млн. лв. наличност по набирателни сметки.

Отчетените по бюджетите на общините наличности към края на септември 2024 г., се увеличават с 572,5 млн. лв. спрямо декември 2023 г. и с 239,8 млн. лв. спрямо септември 2023 г. С най-голям относителен дял е отчетената наличност в левове по сметки в края на периода 93,1 % от отчетените средства или 2 516,3 млн. лв.

Спрямо края на предходната годината общият размер на наличните средства на общините нараства с 611,9 млн. лв., а увеличението спрямо същия период на 2023 г. е 232,5 млн. лв., тъй като размерът на наличните средства в сметките за средства от Европейския съюз намалява през наблюдаваните периоди, компенсирайки част от общото увеличение.

Наличностите по бюджетите на общините се формират основно от средства от предоставени допълнителни трансфери, вкл. за целеви разходи и от целевата субсидия за капиталови разходи от предходната година, от провежданата данъчна кампания и наличните средства от получени субсидии по чл. 53 от ЗДБРБ за 2024 г. Наличностите по сметките за СЕС се формират от получени средства за изпълнение на европейски проекти. Средствата по набирателните сметки се формират от преведени депозити и гаранции и подлежат на възстановяване.

ОБЩИНСКИ ДЪЛГ

Общинският дълг и общинските гаранции към 30.09.2024 г. възлизат на 1 750,5 млн. лв., в т. ч. 954,7 млн. лв. вътрешен (54,5 %) и 795,8 млн. лв. (45,5 %) външен дълг. Голяма част от

общинския дълг и общинските гаранции – 1 591,0 млн. лв. (91,2 %), са предназначени за инвестиционни проекти, включително и финансирани със средства със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове, Европейските фондове при споделено управление, чрез други инструменти на Европейския съюз. Дългът на Столична община формира 43,9 % от общия размер на дълга. Прямо края на 2023 година, размерът на общинския дълг и общинските гаранции намалява с 23,8 млн. лв., което се дължи на намаление на размера на вътрешния дълг със 139,3 млн. лв. и увеличение на размера на външния дълг със 115,5 млн. лв.

Усилията на Министерството на финансите продължават в посока да се подобри и ефективността на управление на общинските бюджети. Препоръчително е общините да приемат и изпълняват планове за финансово оздравяване при наличие не само на три или повече от показателите по чл. 130а от ЗПФ, но и при индикации за достигане на критичните стойности по един или повече от всички наблюдавани показатели. По този начин местните власти ще преодолеят и елиминират своевременно риска да нарушат фискалните правила и параметри по ЗПФ.